

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **M. H., a. s., P.**, IČO: X., právne zastúpeného Mgr. G. H., advokátkou, M., proti odporcom: **1/ JUDr. E. P., Ul. M.**, správca konkurznej podstaty úpadcu P., s. r. o., K., IČO: X., **2/ A. C., nar. X.** bytom P., **3/ H. S., nar. X.**, bytom L. **4/ A. Ú., nar. X.**, bytom S., **5/ A. K., nar. X.**, bytom R.R., **6/ M. H., rod. N., nar. X.**, bytom R., odporkyne 2/, 3/, 4/ a 6/ právne zastúpené JUDr. J. P., advokátom, R. a odporkyňa 5/ právne zastúpená JUDr. A. K., advokátkou, **F. o zaplataenie 34 567,03 Eur (1 041 366,45 Sk) istiny s príslušenstvom**, na odvolanie odporkýň 2/, 3/, 4/ a 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15. decembra 2010, č. k. 32Cb/415/95-Má-501, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15. decembra 2010, č. k. 32Cb/415/95-Má-501 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozhodnutím určil odporkyňiam 2/, 3/, 4/, 5/ a 6/ povinnosť zaplatiť navrhovateľovi spoločne a nerozdielne 32 361,75 Eur (974 930,01 Sk) spolu s 5% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 22 405,90 Eur (675 000 Sk) od 01. 11. 1995 do zaplataenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jednej z odporkýň zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných odporkýň. V časti o zaplataenie 2 205 Eur (66 436,44 Sk) a v časti úroku z omeškania nad 5 % p. a. zo sumy 22 405,90 Eur (675 000 Sk) od 01. 11. 1995 do zaplataenia súd konanie zastavil. O trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že návrhom na začatie konania si uplatnil pôvodný navrhovateľ V., a. s., B., pobočka Ž., proti odporcom 1/ až 6/ právo na zaplatenie 34 567,03 Eur (1 041 366,45 Sk) s príslušenstvom pozostávajúcej z istiny 675 000,-- Sk, z vyúčtovaných úrokov a poplatkov ku dňu 31. 10. 1995 v sume 366 366,45 Sk odo dňa 01. 11. 1995 a ďalšie úroky z omeškania 17,5% p. a. z istiny 675 000,- - Sk do zaplatenia na tom skutkovom základe, že navrhovateľ dňa 04. 09. 1991 na základe Úverovej zmluvy č. 5 obchodnej spoločnosti G., s. r. o., ul. K., poskytol úver vo výške 900 000,-- Sk. Tento úver bol zaručený ručiteľskými listinami, ktoré dňa 04. 09. 1991 podpísali odporkyne 2/ až 6/. Celková suma záväzku s úrokmi a poplatkami, ktorú navrhovateľ uplatnil návrhom na začatie konania, pozostávala k 31. 10. 1995 zo sumy 1 041 366,45 Sk. Podľa čl. III bod 2 písm. c/ úverovej zmluvy navrhovateľ bol oprávnený, ak odporca 1/ meškal s úhradou dvoch po sebe idúcich splátok, vymáhať pohľadávky prostredníctvom súdu. Na uhradenie svojich záväzkov bol odporca 1/ vyzvaný listom dňa 30. 11. 1994, avšak svoj záväzok z úverovej zmluvy nesplnil. Podľa ručiteľských listín sa ručiteľky, vystupujúce ako účastníčky konania na strane odporkýň 2/ až 6/, zaviazali uhradiť dlžnú sumu z poskytnutého úveru ručiteľskou listinou v hotovosti do pokladne pred dňom stanovenej splatnosti v lehote určenej pobočkou, ak sa zistí ohrozenie návratnosti úveru a za podmienok, že pobočka uplatnila nárok 12 dní dopredu, ako má byť záväzok zo záruky realizovaný. S poukazom na cit. ust. ručiteľských listín boli odporkyne 2/ až 6/ vyzvané zo strany V., a. s., na úhradu svojich záväzkov z titulu ručenia listinami dňa 08. 03. 1995, avšak bezvýsledne.

Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 13. 03. 2001 č. k. 27Cb-24K 180/96 bol na odporcu 1/ vyhlásený konkurz. Listom zo dňa 25. 07. 2001 správca konkurznej podstaty JUDr. Ľ. P. nesúhlasil s pokračovaním konania v predmetnej veci podľa ust. § 14 ods. 1 písm. d/ ZKV, v dôsledku čoho navrhovateľ vzal návrh voči odporcovi 1/ späť. Súd prvého stupňa rozsudkom zo dňa 21. 11. 2008 č. k. 32Cb/415/1995-364 proti odporcovi 1/ konanie zastavil, žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov zo zastaveného konania. Proti odporkyňiam 2/ až 6/ návrh zamietol a navrhovateľa zaviazal k povinnosti nahradiť odporkyňiam 2/ až 6/ trovy konania. Na odvolanie navrhovateľa voči rozsudku súdu prvého stupňa v časti výroku o zamietnutí návrhu voči odporkyňiam 2/ až 6/, ako aj v časti výroku o trovách konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací

uznesením zo dňa 28. 10. 2009 č. k. 2Obo 26/2009-405 v napadnutej časti rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z dôvodu oddeleného uspokojenia navrhovateľa v konkurznom konaní, navrhovateľ vzal v časti 66 436,44 Sk návrh na začatie konania späť. S poukazom na ust. § 96 ods. 1 a 2 O. s. p. súd konanie v časti o zaplatenie sumy 66 436,44 Sk zastavil.

Z konkurzného spisu a špecifikácie príslušenstva pohľadávky zo dňa 27. 10. 2010 (správne má byť 27. 09. 2010) na č. 1. spisu 475, mal súd preukázanú oprávnenosť nároku v časti nesplatenej istiny 32 361,75 Eur (974 930,01 Sk), ako aj príslušenstva pohľadávky – úroku za poskytnutie úveru, rovnako tak úrok z omeškania s platením peňažného záväzku od 01. 11. 1995 v úrokovej sadzbe 5% ročne podľa ust. § 378a Hospodárskeho zákonníka. Neskončené konkurzné konanie proti dlžníkovi (odporcovi 1/) podľa názoru súdu prvého stupňa nemá vplyv na dôvodnosť uplatneného práva veriteľom voči ručiteľkám dlžníka, nakoľko po splnení podmienky ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nič nebráni veriteľovi, aby sa domáhal splnenia dlhu tak proti dlžníkovi, ako aj ručiteľkám, ktoré podľa ust. § 52 Občianskeho zákonníka vzali na seba povinnosť voči veriteľovi, že pohľadávku uspokojia, ak ju neuspokojí dlžník. Súd prvého stupňa sa v ďalšom konaní už nezaoberal námietkou odporkýň týkajúcou sa neplatnosti ručiteľských listín, nakoľko odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí posúdil ručiteľské listiny za platné jednostranné vyhlásenia ručiteľiek – odporkýň 2/ až 6/. Tento záver odvolacieho súdu už podľa súdu prvého stupňa nemohlo ovplyvniť ani čestné vyhlásenie A. L. s overením jeho podpisu 14. 06. 2010, v ktorom uvádza, že je možné, že podpisy odporkýň na listinách boli zmanipulované, resp. že ich pracovníčky podpisovali v domnení, že sa jedná len o dohodu o hmotnej zodpovednosti. Výrok o trovách konania sa zakladá podľa ust. § 151 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého ustanovenia o trovách konania rozhodne súd až po právoplatnosti vo veci samej.

Proti rozsudku v časti výroku, ktorým súd zaviazal odporkyne na zaplatenie vo výroku uvedených súm, podali odporkyne 2/, 3/, 4/ a 6/ odvolanie, pretože majú za to, že súd prvého stupňa sa s námietkami odporkýň nevysporiadal správne a dostatočne, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa odvolateľiek bolo v konaní preukázané, že síce

potvrdili pravosť svojho podpisu, nemajú vedomosť o tom, že listiny takéhoto charakteru podpisovali, čo podľa nich vzbudzuje oprávnený predpoklad o tom, že listiny boli konajúcimi osobami podpísané v omyle (v presvedčení, že podpisujú listiny pre účely pracovno-právneho vzťahu). Odporkyne preto namietajú absolútnu neplatnosť právneho úkonu pre absenciu slobodnej vôle (konanie pod nátlakom). Odvolateľky sa ďalej nestotožňujú s právnym posúdením veci odvolacím súdom v zrušujúcom rozhodnutí, a ani s posúdením veci súdom prvého stupňa. Odvolateľky predovšetkým namietajú, že odvolací súd (a následne ani súd prvého stupňa) sa nevysporiadal s dôvodmi neplatnosti ručiteľských listín v rozsahu, v akom ich odporkyne namietali. V zrušujúcom uznesení sa totiž odvolací súd zaoberá len posúdením platnosti ručiteľských listín z hľadiska ust. § 3 v spojení s ust. § 39 Občianskeho zákonníka a absentuje posúdenie ručiteľských listín, resp. ich platnosti z hľadiska ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to, či spĺňajú požiadavku úkonu uskutočneného bez nátlaku a slobodne.

Odvolateľky v podanom odvolaní ďalej namietajú zánik ručiteľského záväzku z dôvodu uvedeného v ust. § 532 Občianskeho zákonníka. Zdôraznili, že je nesporné, že pôvodným dlžníkom bola spoločnosť G., spol. s r. o. a na základe rozhodnutia príslušných orgánov tejto spoločnosti boli práva a záväzky z tejto spoločnosti prevzaté a postúpené na nové subjekty, a to na spoločnosť G., s. r. o. a na spoločnosť P., s. r. o. V posudzovanom prípade preto na základe právneho úkonu došlo k prevzatiu dlhu pôvodného dlžníka dlžníkom novým. Obligatórnou podmienkou trvania ručiteľského záväzku je v takomto prípade *expressis verbis* vyjadrený súhlas ručiteľov s takýmto prevzatím dlhu podľa ust. § 532 Občianskeho zákonníka. Odvolateľky poukázali na to, že nikdy nedali súhlas so zmenou v osobe dlžníka a nesúhlasili s prevzatím dlhu, z ktorého dôvodu ručenie zaniklo. Podľa odvolateľiek nie je relevantné, akým spôsobom došlo k prevzatiu záväzku, ako ani skutočnosť, že k prevzatiu záväzku došlo v rámci rozdelenia pôvodného dlžníka na dva nové nástupnícke subjekty. Iný výklad ust. § 532 Občianskeho zákonníka by bol preto popretím práva ručiteľa rozhodnúť o tom, komu poskytne zabezpečenie záväzku a bol by v rozpore s jednou zo zásad logického výkladu právnej normy, v zmysle ktorej „nerozlišujeme, ak právna norma nerozlišuje.“ Odvolateľky majú za to, že ust. § 532 Občianskeho zákonníka nerozlišuje a hypotéza tejto právnej normy dopadá na všetky prevzatia záväzku bez špecifikácie akýchkoľvek podrobností či rozlišujúcich okolností, za ktorých k prevzatiu

záväzku došlo. Vzhľadom na uvedené odvolateľky navrhujú, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrh navrhovateľa zamietne a prizná im náhradu trov konania.

Odporkyňa 5/ sa v plnom rozsahu stotožnila s odvolaním podaným odporkyňami 2/, 3/, 4/ a 6/.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol napadnuté rozhodnutie potvrdiť z dôvodu jeho vecnej správnosti a priznať mu trovy odvolacieho konania. Uviedol, že všetky odporkyňami uvádzané skutočnosti odvolací súd už v skoršom konaní pri posudzovaní platnosti ručiteľských listín zohľadnil a po vyhodnotení všetkých skutočností vyslovil právny názor, podľa ktorého sú ručiteľské vyhlásenia odporkýň platnými právnymi úkonmi. Napriek tomu navrhovateľ upriamil pozornosť na protichodnosť jednotlivých tvrdení odporkýň pri ich obrane proti žalobe. Najprv odporkyne v konaní tvrdili, že ručiteľské listiny boli podpísané v omyle a v presvedčení, že podpisujú listiny pre účely pracovnoprávneho vzťahu. Toto tvrdenie však podľa navrhovateľa odporuje ďalšej obrane odporkýň, spočívajúcej v tvrdení, že boli k podpisaniu ručiteľských listín donútené pod nátlakom zamestnávateľa. Vychádzajúc z protichodnosti týchto tvrdení má navrhovateľ za to, že ide o tvrdenia účelové. Podľa navrhovateľa v tejto súvislosti výpoveď svedka A. L. len potvrdzuje účelovosť tvrdení odporkýň, nakoľko odporkyne boli oboznámené s podmienkami poskytnutia úveru dlžníkovi a jeho zabezpečenia ručením, keďže o tom spolu s týmto svedkom komunikovali.

S právnym názorom odporkýň, že ich ručiteľský záväzok zanikol, pretože nedali súhlas so zmenou v osobe veriteľa podľa ust. § 532 Občianskeho zákonníka, navrhovateľ nesúhlasí a aj tento argument odporkýň považuje za účelový a nesprávny. Odporkyne si podľa navrhovateľa zamieňajú právny inštitút prevzatia dlhu na základe dvojstranného právneho úkonu podľa ust. § 531 ods. 1 Občianskeho zákonníka, s právnym inštitútom prechodu záväzkov, ktorý nastáva zo zákona.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti má navrhovateľ za to, že odvolanie odporkýň nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec v napadnutom rozsahu podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p., bez nariadenia pojednávania a po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že sú tu dané predpoklady pre jeho zrušenie.

Z podaného odvolania vyplýva, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces napadnutým rozsudkom prvostupňového súdu došlo tým, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal dostatočne a správne s námietkami odporkýň, a preto dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, ako aj tým, že napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podstata odvolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. d/ O. s. p. spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu prvého stupňa pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom je to, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývajú, alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané, či vyplývajú z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle ustanovenia § 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p. je mylná aplikácia (a výklad) právnej normy na zistený skutkový stav alebo použitie právnej normy, ktorú na skutkový stav vôbec nemožno použiť. Vec sa chápe širšie, než výrok napadnutého rozhodnutia a patrí sem aj posúdenie predbežných otázok, otázok žalovateľnosti nároku a dodržiavania procesných predpisov upravujúcich otázky, ktoré majú vplyv na správnosť rozhodnutia vo veci samej.

Podľa ust. § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. 12. 1991, pohľadávku možno zabezpečiť ručením. Ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník. Ručiteľ je povinný dlh splniť, ak ho nesplnil dlžník, hoci ho na to veriteľ písomne vyzval (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Predmetom sporu je právnym predchodcom žalobcu uplatnený nárok na zaplatenie istiny s príslušenstvom titulom zaplatenia nesplateného úveru zo zmluvy o úvere č. 5 zo dňa 04. 09. 1991 a titulom plnenia z ručiteľskej listiny zo dňa 04. 09. 1991.

V zmysle ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právny úkon musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Ak právny úkon trpí vadami vôle (nebol urobený slobodne a vážne), alebo trpí vadami prejavu vôle (nebol urobený určite a zrozumiteľne), je absolútne neplatný.

Podľa vyjadrenia odporkyň sú všetky ručiteľské listiny postihnuté absolútnou neplatnosťou jednak pre absenciu slobodnej vôle podľa ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, súčasne sú však tieto právne úkony aj v zjavnom rozpore s dobrými mravmi podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka, keďže boli konajúcimi osobami (ručiteľkami – odporkyňami) podpísané v mylnom presvedčení, že podpisujú listiny pre účely pracovnoprávneho vzťahu.

Odvolačky majú za to, že v skoršom konaní sa odvolací súd (a následne aj súd prvého stupňa) nezaoberal nimi vznesenou námietkou neplatnosti ručiteľských listín pre absenciu slobodnej vôle, avšak skúmal iba platnosť týchto právnych úkonov len v rozsahu ust. § 39 Občianskeho zákonníka.

Odvolací súd uznesením zo dňa 28. 10. 2009 č. k. 2 Obo 26/2009-405 v súvislosti so skúmaním právneho úkonu podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka konštatoval, že ručiteľské vyhlásenia sú svojím obsahom a vizuálnou stránkou nezameniteľné s inou listinou, pričom sa v nich presne, jasne a zrozumiteľne identifikuje úver, ktorého ručenie ručiteľky prevzali. Súd prvého stupňa bol viazaný vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu podľa ust. § 226 O. s. p. a v ďalšom konaní postupoval v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu.

Obsahom vykonaného dokazovania listinnými dôkazmi a oboznámením sa so skutkovým stavom veci, zisteným súdom prvého stupňa, odvolací súd zistil, že obrana odporkyň, spočívajúca v absencii slobodnej vôle pri podpisovaní ručiteľských listín, je odôvodňovaná svedeckou výpoveďou A. L., konateľa spoločnosti G., spol. s r. o., R., zo dňa

19. 04. 2006, ktorá výpoveď je doplnená aj písomným čestným vyhlásením zo dňa 14. 06. 2010.

V súvislosti s vyššie tvrdeným odvolacím dôvodom odporkýň, odvolací súd poukazuje na to, že súd prvého stupňa v priebehu konania je povinný vykonať podľa ust. § 120 ods. 4 O. s. p. také dôkazy, ktoré dôkazy sú potrebné pre rozhodnutie vo veci v zmysle uplatneného žalobného návrhu a vyjadrení účastníkov konania. Je povinnosťou súdu zvážiť, ktoré označené dôkazy účastníkmi je potrebné na zistenie skutkového a právneho stavu veci vykonať a ktoré nie sú pre toto zistenie potrebné. Vzhľadom na uvedené, svedeckej výpovedi a čestnému vyhláseniu A. L. ako konateľa zamestnávateľa odporkýň, je potrebné prikladať právnu relevanciu. Tým, že sa súd prvého stupňa týmito skutočnosťami vo svojom rozhodnutí nevysporiadal, možno považovať takýto postup súdu za postup, ktorým bolo odňaté právo odporkýň konať pred súdom.

Nakoľko z obsahu čestného vyhlásenia svedka A. L. zo dňa 14. 06. 2010, vyplýva, že ručiteľské listiny boli predkladané na podpis jednotlivým zamestnankyniam (odporkyniam) viacerými konateľmi, resp. spoločníkmi, bude potrebné v ďalšom konaní vypočúť aj ostatných spoločníkov spoločnosti G., spol. s r. o., R., resp. bude potrebné vykonať dôsledné dokazovanie zamerané na objasnenie obranného tvrdenia odporkýň, založenom na absencii slobody vôle pri podpisovaní ručiteľských listín.

Z obsahu spisu ďalej odvolací súd zisťuje, že odporkyne 2/, 3, 4/ a 6/ prostredníctvom právneho zástupcu vzniesli podaním zo dňa 16. 11. 2010 námietku premlčania tej časti príslušenstva pohľadávky, ktorá je podaním navrhovateľa zo dňa 27. 10. 2010 špecifikovaná ako riadny (bežný) úrok z omeškania, presahujúci riadny (bežný) úrok z omeškania uplatnený pôvodnou žalobou, t. j. odporkyne vzniesli námietku premlčania v časti sumy 6 420,87 Eur (193 435,11 Sk).

Odvolací súd po preskúmaní postupu súdu prvého stupňa konštatuje, že súd prvého stupňa sa v konaní nezaoberal vznesenou námietkou premlčania nároku navrhovateľa v časti sumy 6 420,87 Eur a s touto skutočnosťou sa v napadnutom rozhodnutí vôbec nevysporiadal.

Z uvedeného je zrejmé, že v danom prípade súd prvého stupňa so zreteľom k uvedenému pochybil, keď o návrhu navrhovateľa rozhodol vecne bez toho, aby sa dôsledne zaoberal preukázaním obrany odporkyň, spočívajúcej v tvrdení, že predmetné ručiteľské listiny sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi pre absenciu slobodnej vôle. Súd prvého stupňa v konaní tiež neposudzoval ani vznesenú námietku premlčania časti uplatneného nároku, na ktorú námietku je súd povinný vždy prihliadnuť. Z uvedených dôvodov je odvolaním napadnutý rozsudok predčasný, vychádza z neúplného právneho posúdenia veci a v týchto smeroch nevykonaných dôkazov.

Keďže sa jedná o vadu, ktorá môže mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici v časti výroku, ktorým súd zaviazal odporkyne na zaplatenie vo výroku uvedených súm, podľa ust. § 221 ods. 1 a 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie, v ktorom s poukazom na ust. § 224 ods. 3 O. s. p. rozhodne o trovách celého konania.

Podľa ust. § 226 O. s. p. pre Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, je právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky záväzný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 29. novembra 2011

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová